

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Dienst Publiek en Communicatie
Ministerie van Algemene Zaken

ideate

“Heb jij er wel eens aan gedacht om leraar te worden?”

Dag van het gedrag 2023

Dienst Publiek en Communicatie
Ministerie van Algemene Zaken

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

ideate

Roos van den Wijngaard

Esmée Schregardus

Kate Spierings

“Wie heeft er wel eens
overwogen om docent te
worden?”

Wat is het probleem?

Er is animo, maar lang niet genoeg:

- 9700 fte open
- Ca. 10% van het totaal aantal gewenste leraren

Dus:

Inzetten op het verhogen van de instroom naar lerarenopleidingen middels (o.a.) een communicatiestrategie waarbij ook rekening gehouden wordt met het feit dat het vak vaak negatief in het nieuws komt.

Eisen 12 procent loonsverhoging

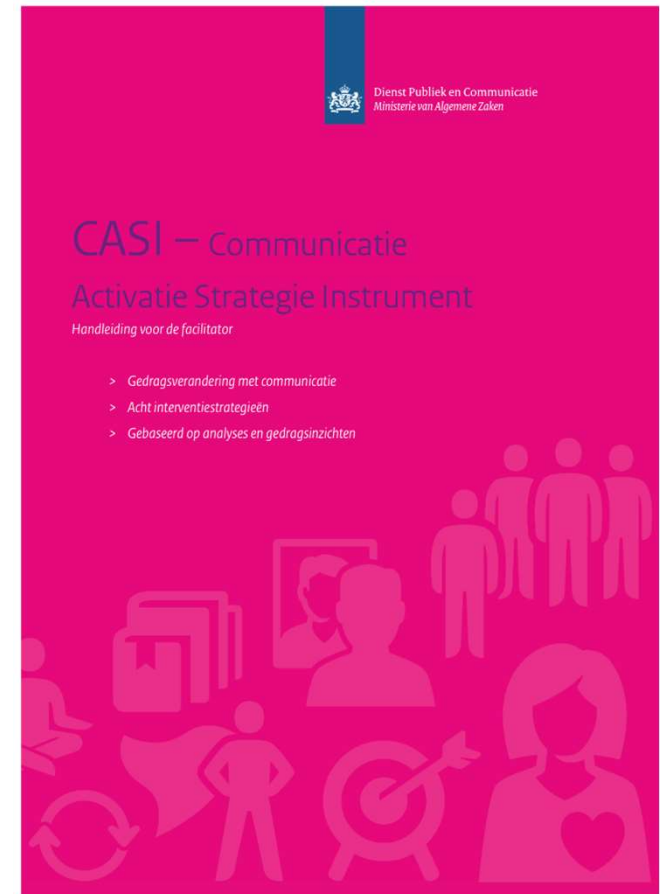
Grote lerarenstaking op 5 oktober: 'Laten ons niet piepelen'

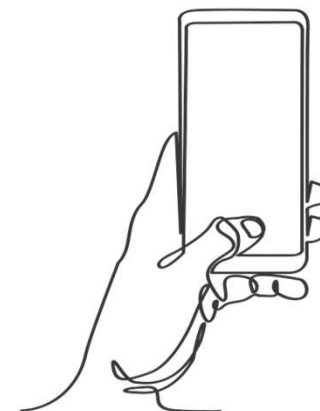
Wat is CASI?

CASI is een instrument om strategieën en interventies te ontwikkelen die bijdragen aan het oplossen van een gedragsprobleem met inzet van communicatie

- ✓ CASI helpt bij de **praktische toepassing** van wetenschappelijke gedragsinzichten
- ✓ Zorgt voor **onderbouwde keuzes en draagvlak** in de organisatie
- ✓ Is geschikt voor zowel **kleinschalige** als **crossmediale** communicatie

Op zoek naar leraren van de toekomst

Les #1: Hoe kom je tot een fotoscherp gedragsdoel?

1

Exploratief onderzoek: gesprekken met studenten en decanen (uit eigen netwerk en OCW)

2

OCW Onderwijs Community: hoe gaan leraren om met potentiële toekomstige docenten in de klas?

3

Onderzoek ResearchNed: waardoor is de uitstroom van leerlingen naar een lerarenopleiding groter bij de ene school dan bij de andere?

Quote: "Dat leraren echt nodig zijn in de toekomst zeg ik regelmatig hardop. We hebben samen iets op te lossen. Ik zie ze dan echt nadenken."

Quote: "We hebben als docenten grote invloed op de toekomst van ons beroep. Docenten hangen (soms, sommigen) in een klaagcultuur en dit wordt uiteraard ook opgevangen door leerlingen."

Gedragdoelen

- 1 Leraren dragen enthousiasme voor het docentschap uit naar leerlingen
- 2 Wanneer een leerling aanleg en talenten heeft voor een educatief beroep benoemen leraren dit in een persoonlijk gesprek.

Wat belemmert of drijft leraren om met leerlingen het gesprek aan te gaan over een toekomst als docent?

Zelfbeeld

Emoties

Weerstand

Les #2: Een 'fotoscherp
gedragsdoel' komt alleen tot
stand in de interactie tussen
leerling en leraar, en als de
context van school het toelaat

Ontwerpproces

Exploratief onderzoek
School safari

Narratieven schrijven en
strategiesessie met experts

Co-creatie sessies met
scholieren, docenten en
experts

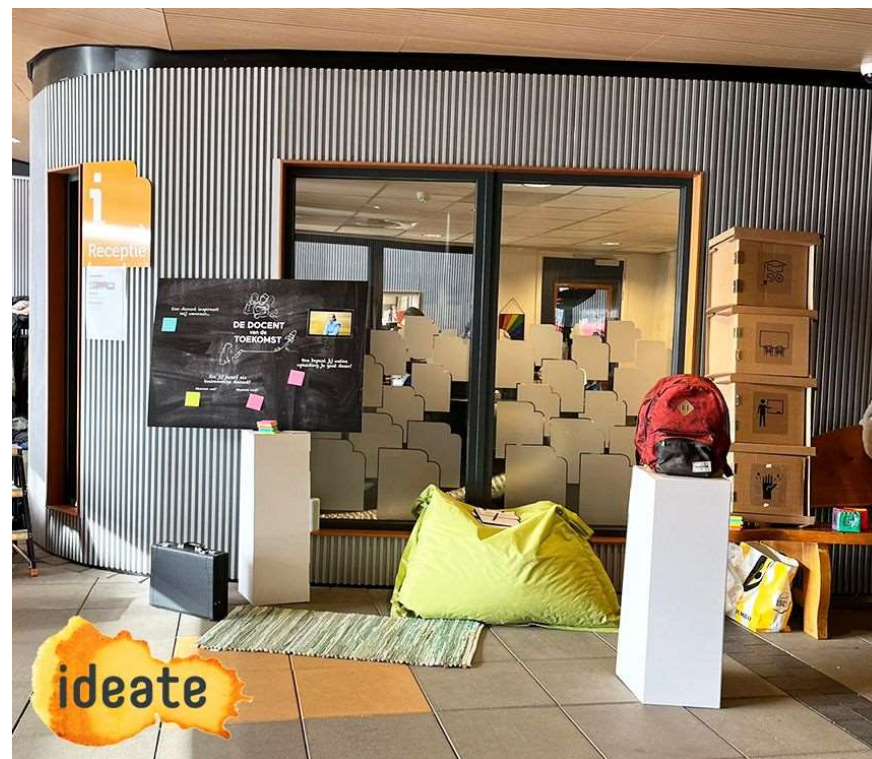

Concept tests op scholen en
met experts
Advies voor gedragsstrategie

Les #3:
CASI en ontwerpproces gaan hand
in hand

1

School safari

Les #4:
Narratieven helpen je
gedragsinzichten aansprekend
samen te vatten

Keuze uitstellen
of zo flexibel mogelijk?

Iets belangrijks
voor de wereld doen?

Alles uit jezelf
halen?

2

Narratieven

De Podiumpakker - Jonas 5VWO

“Lesgeven lijkt me best tof, maar volgens mij kan ik beter eerst wat anders gaan doen.”

- › Sociaal en goed in presenteren.
- › Heeft van nature een uitstraling die goed bij een docent past: verteller, behulpzaam en goed in de omgang.
- › Is een betrokken leerling die overal aan meedoet.
- › Zal nu niet snel leraar worden omdat hij (van zijn omgeving te horen krijgt dat hij) meer in zijn mars heeft.

De Tunnel-vizier - Sami, 5HAVO

“Ik weet al heel lang wat ik wil worden.”

- › Ziet de school als een plek waar iedere dag hetzelfde gebeurt.
- › Is niet actief bezig met zijn carrièrekeuze omdat hij op advies van zijn familie al besloten heeft wat het wordt.
- › Zal nu niet snel leraar worden, omdat hij denkt dat het beroep eentonig en saai is.

De Keuzeuitsteller - Aïsha, 4HAVO

“Ik heb nog geen idee, dus ik kies liever voor een studie waar ik nog alle kanten mee op kan.”

- › Heeft haar focus niet op school en carrière maken, maar op andere dingen zoals hobby's en vrienden.
- › Wil haar toekomst nog niet vastleggen en weet nog niet wat ze wil worden.
- › Heeft de optie tot leraarschap waarschijnlijk nog nooit overwogen.
- › Zal nu niet snel leraar worden, omdat de studie te nauw voelt en je je beroepskeuze hiermee al te definitief maakt.

De Twijfelaar - Sascha, 4VWO

“In mijn eentje voor zo'n grote groep? Dat is toch niks voor mij..”

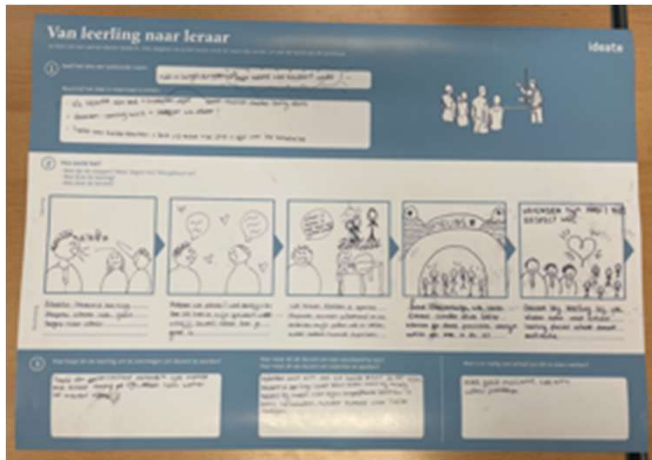
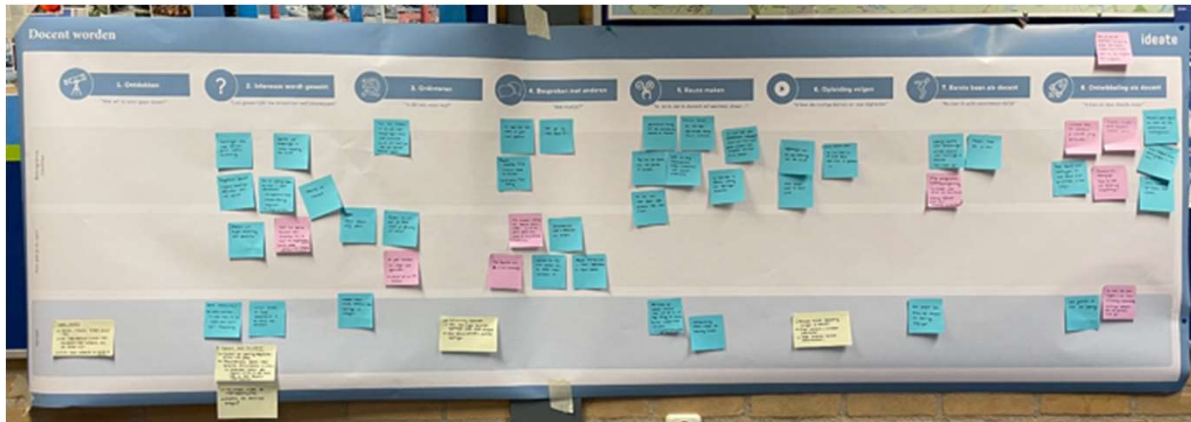
- › Lijkt het leuk om leraar te worden, maar leeft in de veronderstelling dat je een leraar 'bent'.
- › Ziet op tegen het managen van een grote groep mensen (pubers) en ziet zichzelf eerder een 1-op-1 beroep uitoefenen.
- › Wil graag maatschappelijk relevant werk doen.
- › Zal nu niet snel leraar worden, omdat ze denkt dat ze alle vaardigheden van een docent bij voorbaat al moet beheersen.

Les #5:
Het werven van specifieke
gedragstypen op basis van
specifieke inzichten

3

Co-creatie workshops

Docent worden

1. Ontdeken

"Wat wil ik later gaan doen?"

2. Interesse wordt gewekt

"Les geven lijkt me misschien wel interessant"

3. Oriënteren

"Is dit iets voor mij?"

4. Bespreken met anderen

"Wat vind jij?"

5. Keuze maken

"Ik denk dat ik docent wil worden, maar..."

Leertijd

"Mijn familie zit ook in het onderwijs"
 Vooraf het echte profiel van een studieprogramma daartoe, worden kinderen afgeleid door de beleving en ervaringen in hun omgeving.

"Lesgeven lijkt me leuk omdat je dan iets kunt betekenen voor een ander"
 Degevoel die komen voor de leeropstelling hebben vaak een betekenisvolle rol in de keuze. Leerlingen zijn op dat moment met bezig met zich verplaatsen in de rol van docent.

"Ik wil later iets bijlagen aan de maatschappij, maar kies liever voor een open beroepsveld of studie."
 Leerlingen hebben de drang om te ontdekken en te leren. Het is belangrijk dat de maatschappij en de leeropstelling daarvoor ruimte biedt. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

"Lesgeven lijkt me wel leuk, maar geven doet wel vaak ik dan zou doen"
 Lesgeven is niet voor mij best. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

"Als docent ben je alleen maar bezig met politieke spelletjes"
 Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

"Je kan later altijd nog docent worden, ga eerst maar een WO studie doen"
 Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

"Ik kies voor een brede studie zodat ik daarna nog alle kansen op kan"
 Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

"De beste reclame voor docent zijn, dat zijn hele goede docenten"
 Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

overzicht & inzicht in de routes. Beroep is eerste houvast > welke opleiding past daarbij?

De sfeer in de klas en de associatie die je hebben met les- docenten beïnvloedt de houding van de leerling t.a.v. het docentschap

Het zelfbeeld van de leerling heeft invloed op de keuze voor docentschap

De mening en feedback van de sociale omgeving is voor leerlingen een belangrijke (bevoord- en ontbevoord) factor in het keuzeproces

De keuze of het geven ervan is op de manier hebben naar de leeropstelling en de houding in op die manier hebben tegenover het docentschap invloed op het keuzeproces

Docent

je bent zelf de beste ambassadeur van je vak

"Ik zag mezelf in hem, dus ik zie mezelf niet docent worden"
 Leerlingen kunnen op bewustzijn met leerlingen met hetzelfde vak. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

"Ik ben daar niet echt mee bezig (met contenten systemen). Mijn toek is om te doen in de klas"
 Vak inhoudelijke docenten hebben de focus meer op het overbrengen van hun vak inhoud.

"Een dag is anders"
 Docent zijn betekenisvolle. Dat maakt het docentschap een uitdagend en interessant beroep.

"De leerlingen houden je erke dag een spiegel voor"
 De interactie tussen docent en leerling is heel belangrijk, je hebt juist autoriteit nodig je een goede relatie hebt.

reflexieproblemen = belangrijk > het sluitpunt van je keuzeproces dat wil ik niet doen als ik in de keuzeproces en met mijn keuzes

zet peers/studenten in voor dat soort momenten

markeer van toespreek / tone of voice bij voorlezen / draagt bij aan beeldvorming van de opleiding

De interactie tussen docent en leerling is heel belangrijk, je hebt juist autoriteit nodig je een goede relatie hebt.

Het zelfbeeld van de leerling heeft invloed op de keuze voor docentschap

In de media is de beeldvorming juist negatief, wat het beroep minder aantrekkelijk maakt

Context school

"Ik had zelf ongetereerde docenten, maar zag hoe hard hun aandacht nodig is. Ik kan dat beter"

De sfeer op school is erg bepalend voor hoe aantrekkelijk de optie om docent te worden is

Door veel druk op prestaties en het afbreken van vakken is er weinig tijd en ruimte om na te denken over persoonlijke ontwikkeling en carrière. Leerlingen zijn vaak niet bezig met het vak.

voor sommigen: een fijne herinnering van school zo erg dat je graag terugkomt in de schoolwereld

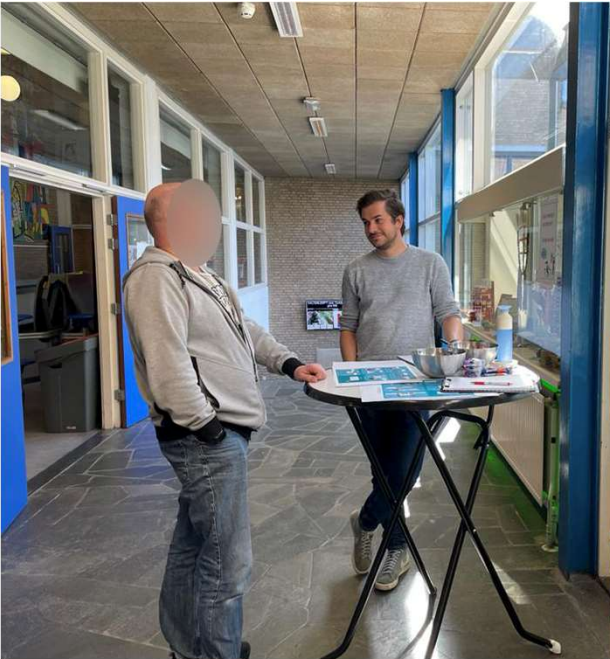
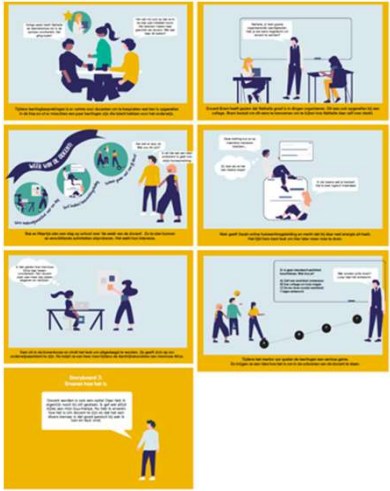
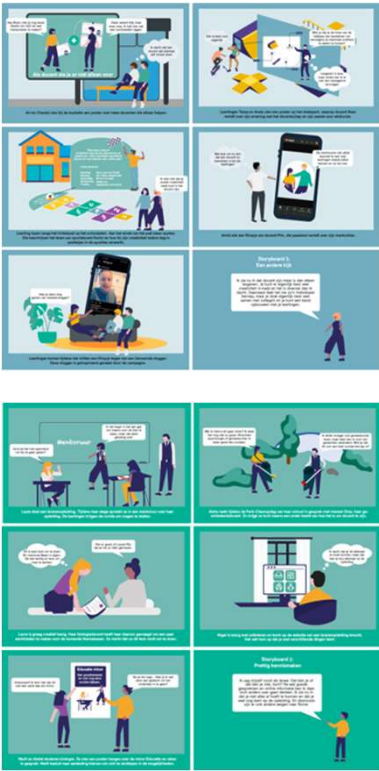
voor sommigen: een negatieve ervaring met een leeropstelling. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren.

"Er zijn op school heel goede docenten ook. Toen ik een leeropstelling kreeg, was het alsof ik een goede docent was. Het is belangrijk dat de leeropstelling de leerling de mogelijkheid geeft om te ontdekken en te leren."

Les #6:
Door alle concepten voor te
leggen aan alle doelgroepen,
vinden we de 'stretch' in de
interventies.

3

Concept tests

Ari en Chantal zien bij de bushalte een poster over twee docenten die elkaar helpen.

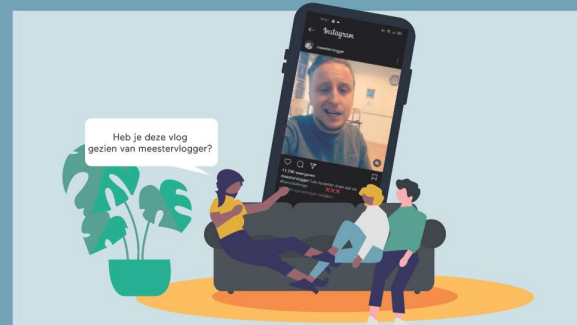
Leerlingen Tessa en Anais zien een poster op het skatepark, waarop docent Kees vertelt over zijn ervaring met het docentschap en zijn passie voor wiskunde.

Leerling lopen langs het hinkelpad op het schoolplein. Aan het einde van het pad staan quotes. Die beschrijven het leven van sportdocent Karim en hoe hij zijn creativiteit iedere dag in spelletjes in de sportles verwerkt.

Amid ziet een filmpje van docent Pim, die passievol vertelt over zijn mentorklas.

Leerlingen komen tijdens het chillen een filmpje tegen van een beroemde vlogger. Deze vlogger is geïnspireerd geraakt door de campagne.

Storyboard 1: Een andere kijk

Ik zie nu in dat docent zijn meer is dan alleen lesgeven. Je kunt er eigenlijk best veel creativiteit in kwijt en het is diverser dan ik dacht. Daarnaast leek het me zo'n individueel beroep, maar je doet eigenlijk best veel samen met collega's en je kunt een band opbouwen met je leerlingen.

3

Concept voor de podiumpakker

Storyboard 1: Een andere kijk

Ik zie nu in dat docent zijn meer is dan alleen lesgeven. Je kunt er eigenlijk best veel creativiteit in kwijt en het is diverser dan ik dacht. Daarnaast leek het me zo'n individueel beroep, maar je doet eigenlijk best veel samen met collega's en je kunt een band opbouwen met je leerlingen.

Les #7:
Gedragsverandering is een
proces, dit vraagt om een goede
orkestratie!

4

Advies gedragsstrategie

Leerling

Doel:

Leerlingen enthousiasmeren voor een studie- en carrièrekeuze als leraar, door de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van het beroep beter te leren kennen en ervaren.

Een influencer campagne via social media over de diversiteit, dynamiek (van werken in een team) en uitdagingen van een carrière als leraar

Voorlichting door leraren in opleiding in de klas, ondersteund door:

- > Poster ontwikkelroutes van de toekomstige leraar
- > Opvolgend gesprek met mentor of decaan

Een herkenbaar en goed gemerkt uitprobeer-instrumentarium voor het leraarschap op po- en vo-scholen in de regio

Een goede orkestratie en samenhang van interventies op de leerling en leraar is nodig om - samen met alle al lopende initiatieven vanuit OCW en partners - de instroom in onderwijsopleidingen te verhogen vanuit het VO. Maar welk doel, welke boodschap en tone of voice moet elke, individuele interventie op de leerling en de leraar dan 'ademen' om een sterk geheel te vormen?

Leraar

Doel:

Leraren bewust maken van wat te uitstralen over hun beroep, handvatten bieden om de rijkheid van hun beroep te delen en talenten bij toekomstige collega's te signaleren en benoemen

Een online en offline advertorial campagne over de rol die je als leraar hebt in het herkennen en aanspreken van je toekomstige collega's

Drieluik over het herkennen, benoemen en aanmoedigen van onderwijstalent bij leerlingen, ondersteund door:

- > Gesprekscijps voor leraren
- > Best practices werving van toekomstige leraren voor opleiders

Regionale coördinatie van initiatieven bij voorlichting en uitprobeer mogelijkheden voor het beroepsveld

Campagne voor de eerste bewustwording van de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van een carrièrepad in het onderwijs.

Op school eerste interesse wekken voor het beroepsveld onderwijs.

Uitproberen en ervaren van beroeps mogelijkheden in het onderwijs.

<https://www.youtube.com/watch?v=TH8Iyejhf8>

Doel:

Leerlingen enthousiasmeren voor een studie- en carrièrekeuze als leraar, door de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van het beroep beter te leren kennen en ervaren.

Een influencer campagne via social media over de diversiteit, dynamiek (van werken in een team) en uitdagingen van een carrière als leraar

Een goede orkestratie en samenhang van op de leerling en leraar is nodig om - samen met al lopende initiatieven vanuit OCW en andere instroom in onderwijsopleidingen te versterken het VO. Maar welk doel, welke boodschap en voice moet elke, individuele interventie hebben en de leraar dan 'ademen' om een steun te vormen?

Campagne voor de eerste bewustwording van de diversiteit, flexibiliteit en ontwikkelkansen van een carrièrepad in het onderwijs.

Op school eerste interesse wekken voor het beroepsveld onderwijs.

Voorlichting door leraren in opleiding in de klas

Waar staan we nu?

- Challenge Lerarentekort

Challenge Lerarentekort

Het ministerie van OCW zoekt naar manieren om de instroom in leraren- en onderwijsopleidingen te verhogen. Heb jij de oplossing?

[Lees de briefing →](#)

Waar staan we nu?

- Landingspagina
Scholieren.com/leraar-woorden

The screenshot shows the Scholieren.com website. At the top left is the logo 'scholieren.com' with a '25!' badge. To the right are navigation links: 'Boeken', 'Verslagen', 'Video', and 'Gidsen'. A search bar contains the text 'Zoek boeken, verslagen, video's en...'. Below the navigation is a blue banner with the text 'Jongens gezocht! Doe je mee aan het Back To School onderzoek over waar jij je schoolspullen hebt g... Bol.com bonnen van 25 euro onder de deelnemers.' and a 'Meedoen' button. The main content area features a photo of a teacher in a classroom with students. Overlaid on the photo is the text 'GIDS' and 'Leraar worden'. At the bottom of the photo area are links: 'Waarom de lerarenopleiding?', 'Mogelijkheden', 'Stage lopen', and 'Na je opleiding'.

Waar staan we nu?

- Inzichten onder aandacht brengen bij onderwijsregio's
- Pilot Praktijkroute havo
- Communicatie voor volgende kabinetsperiode

In gesprek!

Het heeft geen zin om gebruikers uitgebreid te betrekken als je maar één interventie of communicatiemiddel kunt ontwikkelen

**Je hebt altijd een gedragsexpert of ontwerper
nodig om goede gedragsinterventies te
ontwikkelen**

**Het betrekken van de eindgebruikers kost te veel
tijd en geld**

Zelf aan de slag

- Verken het vraagstuk vanuit verschillende perspectieven
- Formuleer een of meerdere concrete gedragsdoelen
- Zijn er gedragsexperts of ontwerpers binnen jouw organisatie die je kunnen ondersteunen?
- Observeer op locatie, verken de context en durf te vragen. Ga in gesprek!
- Betrek de mensen die nodig zijn voor de uitvoering bij het project

Zelf aan de slag

[Eindrapport “Heb jij er wel eens over nagedacht om leraar te worden?”](#)

Communicatierijk.nl/casi

Meer weten?

Roos van den Wijngaard

r.vandenwijngaard@minaz.nl

Esmée Schregardus

e.s.schregardus@minocw.nl

Kate Spierings

kate@ideate.nl